

ZADRUGAR

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE ŽELEZNIČARJEV LJUBLJANSKE POKRAJINE

Št. 4

Ljubljana, 1. maja 1943 — XXI.

Leto XX

Zadružni tečaj

Zavoda za zadružništvo Ljubljanske pokrajine

Zavod za zadružništvo Ljubljanske pokrajine je v sporazumu z Zadružno zvezo in Zvezo slovenskih zadrug povabil vse zadruge v Ljubljani in okolici na enodnevni zadružni tečaj, in sicer na dan 10. marca funkcionarje nekreditnih, na dan 11. marca pa funkcionarje kreditnih zadrug. Oba tečaja sta bila v dvorani Kmetijske družbe in sta trajala od 8. do 12. ter od 14. do 18. ure.

Spored tečaja je bil za oba dneva:

Od 8.—9. ure: zadružno pravo, od 9.—12. ure: knjigovodstvo, od 14.—16. ure: zadružno pravo in takse, od 16. do 18. ure: knjigovodstvo.

Oba tečaja sta bila prav dobro obiskana. Tečaja za kreditne zadruge so se udeležili za našo zadrugo 3 člani uprave in 2 člana nadzornega odbora. Z zanimanjem so sledili vsi obiskovalci tečajev izvajanjem in pojasnilom

predavateljev, ki so vzlic ozko odmerjenemu času stvarno in kolikor mogoče temeljito prikazali obširno snov zakona o gospodarskih zadrugah, knjigovodstva, zlasti pravilne sestave bilance, spremembe predpisov o taksah in neposrednih davkih itd.

Predavatelji na tečaju za nekreditne zadruge (dr. Čeferin za zadružno pravo, dr. Pavlič in Šifrer za knjigovodstvo, Schauer za taksne spremembe) so svoje delo prav dobro opravili, za kar jim izrekamo priznanje in zahvalo. Zahvaljujemo se tudi prirediteljem tečaja, to je Zavodu za zadružništvo, ki je s tem pokazal, ne samo da podpira in ščiti zadružne ustanove, temveč, da skrbi tudi za njihovo popolnjevanje in njihov razvoj.

Poudariti moramo še enkrat, da sta bila tečaja lepa, poučna in koristna.

* * *

Zadruga je branik naših skupnih interesov.

Posameznik in skupnost imata vsak svoje prirodne pravice.

Zanikati prvega ali drugo, pomeni brezplodno prizadevanje, rušiti elementa človeške družbe.

Vojni keksi.

$\frac{1}{2}$ kg enotne moke, 5 do 8 dkg maščobe, 10 do 15 dkg sladkorja, 1 do 2 jajci, 1 del vode ali mleka, $1\frac{1}{2}$ pecivnega praška; mast in moka za pekač.

Moko presejemo na desko, pridemo sladkor, razdrobimo v tem maščobo, pridenemo še presejan pecivni prašek, jajce in nazadnje še vode ali mleka po potrebi, to se pravi toliko, daa postane testo dovolj mehko, da ga lahko razvaljamo. Testo pustimo navadno nekaj časa počivati in potem ga razvaljamo za nožev rob debelo, zrežemo s petelinčkom („radel“) na pravokotne, ali kvadratične oblike, ki jih denemo na z mastjo namazan in z moko potresen pekač in spečemo v pečici, da precej zarumene.

O p o m b a : Ako naamreč zrežemo kekse s petelinčkom, imamo najmanj odpadkov testa in ni treba dodajati še moke za ostanke. — Testu dodamo lahko po okusu limonino lupinico, ali tudi zavitek vaniljnega sladkorja ali malo cimeta.

Kako ravnamo z obutvijo.

Dobra gospodinja obrača vsak čas pažnjo obutvi, kar j v vojnem času tembolj potrebno in koristno.

Kaj napravimo, da se podplati čim dalje časa ne raztrgajo? — Namažemo jih (podplate in eventuelno pete) s kakršno koli maščobo, lahko je tudi samo koža od slanine, ali star, pokvarjen vazelin, ali malo lanenega olja. Popolnoma nepremočljive čevljih namažemo s pol kozarca ricinovega olja in potem pred uporabo sušimo na zraku štiri tedne — v senci, na suhem kraju.

Kadar pridemo z umazaniami, blatnimi čevlji domov, jih moramo takoj osnažiti. Če niso preveč zamazani, jih pokrtačimo, da odstranimo ves cestni prah, ki razjeda usnje; če so pa zelo

blatni, je najbolje, da jih pod tekočo vodo s krpo hitro umijemo in potem do suhega zbrisemo. Še vlažne čevlje namažemo potem z maščobo (pri finih čevljih samo podplate, pri navadnih, posebno pri „gojzerjih“ pa vse) in potem sušimo na zmerno toplem prostoru. Dobro je, ako denemo čevlje (posebno mokre), kadar jih ne nosimo, na kopito. Če tega nimamo, pa jih natlačimo z zmečkanim papirjem, da bolje ohranijo lepo obliko.

Če smo primorani obuti še mokre čevlje, tedaj imejmo — za ta primer pripravljene vložke iz časopisnega papirja. pripravimo jih tko, da zložimo časopisni papir 4 do 5 krat, zrežemo obliko vložka po čevlju in sešijemo lahko s strojem, ali pa tudi samo z dolgimi vbodi na roko. To potem prilepimo na enako zrezano lepenko ali pa na vložek iz starega linoleja. Ti vložki so sploh priporočljivi, ker je časopisen papir slab prevodnik toplote in so zato noge vedno tople v takih čevljih. Kogar pa rado zebe v prste, naj dene spredaj v čevlje malo svilenega papirja.

Čevlji o tudi mnogo bolj trpežni, če pritrdimo na pete in lahko tudi spredaj posebne podkvice. Kadar opazimo pri čevljih, da so kje poškodovani, raztrgani, jih dajmo čim preje v popravilo, da ne bo nastala še večja škoda. Izrabljene pete niso le grde, temveč tudi nogam škodljive.

Čevljev ne mažimo po nepotrebnem s pasto, ker od tega le usnje rado razpoka — posebno, če preveč na debelo namažemo mazilo. Bolje je, ako barva čevljev to prenese, da jih umijemo in našemo le tam, kjer so oguljeni. Kadar pa namažemo čevlje s pasto, jih namažemo tenko in že zvečer, ter jih šele zjutraj drgnemo s krtačo (finejše čevlje z mehko krpo ali s staro ne-

rabljivo nogavico), ker se na ta način veliko raje svetijo.

Čevlje z lakastim usnjem in gumi-jaste (galoše in snežke) moramo shranje-vati na temnem, ne pretoplem pro-

storu, nikdar pa ne n soncu! podplate in pete pri galoših in snežkah moramo vedno obnoviti, preden se popolnoma obrabijo, ker se sicer težko še tako popravijo, da drže vodo.

Naše malo gospodarstvo

Paljk Leopold:

O prehrani in negi piščancev.

V 20—21 dneh se piščanci izvalé. Izvaljenim piščancem dajmo jesti in piti šele po 36 urah, t. j. čez en dan in pol. Ves ta čas naj se postijo, da prebavijo ostanek rumenjaka, ki so ga zadnji trenutek pred izvalitvijo vsrkali z vrečico vred skozi popkovo odprtino. S tem ostankom rumenjaka se pišče lahko hrani dva dni po iz-valitvi. Ako bi piščance krmili brž ko se izvale, bi jim to celo škodovalo.

S čim krmimo piščance najprej? Prva hrana bodi prosena kaša ali pa suha zmes zribanega kruha in koruzne moke, vsakega polovico. Trdo kuhanih jajc nikar ne dajajmo piščancem, ker jih njih nežni želodčki ne morejo prebaviti. Prve tedne krmimo piščance vsaki dve uri. Hrano jim natrosimo na obrobjeno deščico, nikoli pa ne na tla. Pustimo jim jo pol ure, na kar ostanke odstranimo in pustimo kokljo s piščanci v polmračni sobi. V plitvo posodico jim damo pitno vodo ali — kar je še boljše — gosto kislo mleko. Tudi jih nikar ne spuščajmo prve dni na prosto. Živalce potrebujejo zdaj predvsem materine toplote. Drugi dan krmimo piščance prav tako kot prvi, le da dodamo zmesi še nekoliko ovsene moke in tudi zdrobljenega lesnega oglja, ki urejuje prebavo. Sicer pa naj imajo živalce vedno na razpolago v posebni posodi oster rečni pesek, zdrobljene jajčne lupine in zdrobljeno lesno oglje. Enako krmimo piščance tudi tretji dan. Ako imamo že sočno ze-

nje, kakor: radič, divji regrat in tako zvana „kurja čreva“, ga na drobno zrežimo ter damo piščancem. Ostanke hrane moramo vselej odstraniti ter posodo skrbno osnažiti. Od četrtega dne dalje že lahko zamesimo piščancem žgance iz krušnih drobtin in če le mogoče s kislim mlekom. Žgance ovlažimo le toliko, da so drobljivi. Živalcam jih dajemo izmenoma, t. j. enkrat kašo, potem žgance, pa zopet kašo itd. Po prvem tednu jim namesto kaše dajemo tudi že zmes suhega koruznega, ječmenovega, ovsenega, pšeničnega in ajdovega zdroba ter izmenoma žgance iz omenjenih vrst zdroba. Ob tihem in sončnem vremenu spuščajmo živalce na prosto pašo, kjer najdejo že tudi same kaj mesnate hrane (polže, črve, žuželke itd.). V mehko zamešano hrano jim zrežimo poleg zelenja mesne ostanke, kri, zdrobljene jajčne lupine in zdrobljeno lesno oglje. Po tretjem tednu jim primešamo v mehko krmo kuhan krompir in otrobe. Zdaj jih krmimo petkrat na dan, štiri tedne stare pa le štirikrat in nazadnje samo trikrat, t. j. zjutraj, opoldne in zvečer. Ko so pa piščanci večji in potrebujejo več hrane, jim dajajmo zdrobljeno zrnje, nato pa celo ajdo in pšenico, kasneje ječmen in oves. S celo koruzo jih smemo krmiti šele, ko povsem dorastejo. Nikar ne spuščajmo piščancev na blatna dvorišča in k lužam, kjer lahko utonejo, pa tudi ne na gnojišča, kjer se nalezajo kake bolezni. Tudi na rosno in mokro travo jih ne smemo spuščati; raje počakajmo, da se rosa posuši. Vsak tretji ali četrti dan

zrežimo v mehko zamešano krmo česna, ki je odlično razkuževalno sredstvo.

Za kokljo in piščance pripravimo poseben prenosljiv hlevček, ki ga znotraj prebelimo z apnenim belilom in nasteljemo s praprotjo in kratko slamo, ki jo moramo seveda večkrat izmenjati. Ako ne maramo spuščati koklje na prosto, priključimo hlevčku ograjeno tekališča brez dna, ki ga naredimo iz lat ali lesenih paličic. Hlevček s tekališčem prenesemo na zeleno trato, kjer se piščanci lahko pasejo. Zvečer odnesemo hlevček pod streho na varno.

Krmljenje domačih kuncev z zelenjavo.

Toplo sonce ogreva zemljo in skoro bodo travniki ozeleneli. Prihaja čas, ko bomo pričeli kunce krmiti z zelenjavo. Znano pa je, da mlado zelenje živalce kaj rado napenja. Zato smemo dajati spočetka kuncem le prav malo zelenjave in še to pomešamo med suhim senom. Z zelenjem pričnemo krmiti navadno v aprilu. Najprej poiščimo dolgo, ostro travo, ki raste v šopih po travnikih in njivah. Travo zrežimo in pomešajmo med seno. Vsak dan lahko damo nekoliko več zelenja. Čez nekoliko dni že lahko brez skrbi krmimo samo zelenje. Prav tako pričnemo krmiti živalce z regratom. Spočetka jim dajmo le po nepolico listov, ne pa korenov, ki vsebujejo jedko mleko, ki lahko škoduje zlasti mladičem. Zelenjavo pokladajmo vedno le v jasli in nikoli na tla. Živalce se v poletni vročini rade vležejo na zelenje, ki se nato ugreje. Ugreto in sparjeno zelenje pa jim zelo škodi. Tudi v času, ko jih krmimo pretežno z zelenjem, morajo imeti kuncu v jaslilih suho in zdravo seno. Zelenja naberimo le toliko, kolikor je živali v enem dnevu požró. Zlasti previdni bodimo, ko jih krmimo z mlado sočno deteljo, ki zelo napenja. Brejim in doječim samicam

dajmo zlasti regrat, ki deluje na mlečnost. Sploh je divji regrat, ki raste vsepovsod, najboljša krma za domače kunce. Ne pozabite na vodo! Voda tudi kuncem ne sme nikoli zmanjkati. Vsak dan jo moramo zameniti, poleti celo dvakrat na dan. Skrbimo, da bodo imele zlasti breje samice vedno vodo na razpolago, sicer se kaj rado dogodi, da zgrizejo komaj skotene mladiče in se napijejo njihove krvi, da si ugase žejo. 10 tednov stare mladiče odstranimo, vendar ne vseh nankrat, marveč vsak dan enega. Nato privoščimo samici 14 dni počitka, nankar jo zopet pripustimo. Plemenk ne smemo preobilno krmiti, da se preveč ne opitajo.

Priporočljive krmske rastline.

Mali gospodar in rejec malih živali mora prav tako kot vsak živinorejec, ki redi govedo in konje, skrbeti in se potruditi, da v lastnem gospodarstvu pridela z intenzivnim obdelovanjem sam čim največ krme za svoje male živali (koze, domače kunce, perutnino itd.). Podlaga in donos reje malih živali je v lastnem pridelavnju krme. Dobra krma, ki jo vse male živali rade žró, so razne detelje, kakor: inkarnatka, lupina, seradella in tudi topinambur.

V naslednjih vrsticah naj navedem nekoliko nasvetov o pridelovanju zgoraj omenjenih vrst krme.

Inkarnatka je vsakomur znana detelja in mi zato ni treba o njej izgubljati besed. Manj znane so razne lupine ali tako zvani volčji bob. Rastlina ni izbirčna, ampak zelo skromna in uspeva skoraj povsod. Mlada lupina vsebuje v visoki meri beljakovine in škrob. Rumena sladka lupina uspeva zlasti v lahki peščeni zemlji, ki ne vsebuje apna. Skromna je tudi glede vlage. Modra sladka lupina pa ljubi srednje težko in boljšo zemljo ter potrebuje tudi več vlage. Lupine so metuljnice in imajo lastnost, da zbi-

rajo v zemlji dušik. Sejemo jo od 20. marca do začetka aprila, ko se ni več bati poznih nočnih mrazov. Najbolje se obnese setev lupine v vrste 20 cm narazen. Seme zagrebemo le 2—3 cm globoko. Za 100 m² prostora potrebujemo 14 kg semena. Rastlina je hvaležna za kalij in fosfor. Lupini ne gnojimo z gnojem. Malim gospodarjem, ki rede male živali, jo zelo priporočam, bojim se le, da bo težko dobiti v današnjih dneh dobro kaljivo seme.

Izborna in kaj priporočljiva detelja je tako zvana seradella ali španska detelja, ki je enoletna krmska rastlina za rahlo peščeno zemljo. Zraste do 60 cm visoko. Cvete bledorožnato. Najbolje uspeva v vlažnem podnebju, v globoki peščeni pa tudi barjanski zemlji. Le apnenasta zemlja ji ne ugaja. Lahko jo tudi sejemo skupno z lupino. Sejemo jo v marcu. V začetku kali počasi, zato ji pa pozni mraz ne škodi. Na 100 m² prostora potrebujemo le 30—40 dkg semena. Sejemo jo v vrstah 10—15 cm narazen in 2—4 cm globoko. Daje nam 2 košnji (konec julija in septembra) in še pašo. Je dobra za zeleno in tudi suho krmo.

Topinambur (konjski ali laški krompir, kanadska sončnica) je

kaj priporočljiva gomoljasta rastlina zlasti za rejce malih živali. Dobili smo ga iz Amerike že v času 30 letne vojne. Pozneje je krompir sicer izpodrinil topinabur, vendar ga goje še v veliki meri na Elzaškem, Badenskem in Ogrskem. Čez zimo ostanejo gomolji v zemlji, ker v kleti radi zmrznejo. Topinabur uspeva v vsaki zemlji. Sušo dobro prenaša, ne tako vlago. Najbolje se obnese v peščeni zemlji. Na mestu raste več let, ker požene na novo spomladi iz gomoljev, ki so pri izkopavanju ostali v zemlji. Pridelujemo ga prilično tako kot krompir. Sadimo ga v marcu in aprilu. Požene šele v maju, ker potruhuje v začetku veliko toplote. Sadimo ga v vrstah po 60 cm vsaksebi in 40 cm narazen. Za sajenje uporabljamo le debele gomolje, ki se praj razvijejo in bolj obrode. Na ar potrebujemo 9—12 kg gomoljev. S topinaburjem posejano njivo oplejemo in nato rastline še osujemo. Rastlina ostane do jesenske slane lepo zelena, gomolji pa rasto in se debele še najrej. V juniju porežemo s srpom zelenje in ga pokrmimo, gomolje pa izkopljemo šele spomladi, ker se v kletih in zaispnicah slabo obdrže. Zelenjava je odlična tudi za silažo.

Damjan Vahen:

NOVO MESTO

(Zgodovinski oris.) — (Nadaljevanje.)

4. maja 1505. je cesar Maksimiljan I. ponovil potrditev kapitlja, 16. oktobra 1509.⁴⁵ pa je v Costeri znova potrdil ustanovitev kapitlja ter mu določil njegove dolžnosti in pravice. Kapitelj je moral opraviti vsak dan dve peti maši in večernice, pri katerih so peli novomeški dijaki. Med pravicami kapitlja pa je potrdil vtelesenje župnij Mirna peč, št. Rupert in Sv. Križ ter vtelesenje beneficijev

⁴⁵ Mittheilungen des historischen Vereines für Krain, 1865., str. 35

pri špitalski cerkvi Sv. Martina in pri cerkvi Sv. Antona; prav tako pa je ponovil že leta 1497. izdani ukaz, po katerem ostanejo zapuščine proštov in kanonikov last kapitlja.⁴¹ Cesar Maksimiljan I. je kapitlju podelil meščanske pravice ter je smel kapitelj v Novem mestu trgovati z pridelki svojih zemljišč, zakar mu ni bilo treba plačevati nikakih pristojbin, prav tako pa mu ni bilo treba pošiljati straž k mestnim vratom in na mestno obzidje; kapitlju je dovolil pečatiti pisma in listine z rdečim voskom,

na prošnjo tedanjega prošta **Jurija Slatkonje** pa je kapitulju podelil **grb**. Grb novomeškega stolnega kapitlja je razdeljen na tri polja: zgornje polje je modro, srednje, v katerem stoji meosedlan in neobrzdani zlat konj z dvignjeno sprednjo nogo je zeleno, spodnje polje pa belo.

Grb novomeškega kapitlja.

Jurij Slatkonja je postal leta 1513. škof v **Pedeni**, naslednje leto pa škof na **Dunaju**; šele po odhodu na **Dunaj** mu je leta 1514. sledil prošt **Jakob** **nikvah**, njemu pa so sledili v **XVI. stoletju** **Sebastjan Kolvek** (1526.—1543.), **Leonardus** (1543. do 1545.), **Krištof Graff** (1545. do 1562.), **Jurij Graff** (1562.—1572.), ki je bil tudi **dolenjski arhidiacon**, **Jurij Petrovinay** (1572.—1582.) in **Polidor de Montegnana** (1582.—1604.).

Po bitki s Turki pri **Nikopolju** leta 1396. so se turške čete razlile čez **Hrvaško**, **jugozahodno Ogrsko** in **Štajersko**⁴⁶ leta 1408. pa so vdrl v **Belokrajino** in jo strašno upostošili. Leta 1429. so Turki ponovno napadli **Metliko** in jo porušili, nato pa so drveli proti **Novemu mestu**. **Kranjski** deželni glavar **Ulrik Šenk Ostrviški** in **koroški** deželni glavar sta zbrala v **Ljubljani** 4000 mož, ki so odjezdili dobro oboroženi proti **Novemu mestu**, ki so ga oblegali Turki.⁴⁷ Po porazu, ki so ga doživeli Turki pred **Novim mestom** so imele **Slovenske dežele** skoraj pol stoletja pred njimi mir, trpele pa so mnogo zaradi spora med **celjskim grofom Friderikom** in **krškim škofom** zaradi nekaterih posestev v bližini **Celja**, kajti tedaj so se **slovenske dežele** razdelile na dve stranki: na **celjsko** in **avstrijsko**. **Avstrijsko** stran je vodil cesar **Friderik III.**, **celjsko** pa je vodil sin grofa **Friderika Ulrika II.** **Celjski**, kateremu se je pridružil tudi vojvoda **Albreht Habsburški**, brat cesarja **Friderika III.** **Celjski** grofi, ki so imeli mnogo posestev tudi na **Dolenjskem**, posebno v okolici **Novega mesta**, so zavzeli mnogo gradov in mest ter napadli leta 1435. tudi **Novo mesto**, toda k sreči so **Celjski** sklenili s cesarjem mir. Ko pa se je leta 1442. zopet razvnel boj med **Celjskim** in cesarjem **Friderikom III.**, so **Celjski** zopet napadli **Novo mesto**, toda brez uspeha. Leta 1443. pa je prišlo do premirja, v katerem je cesar priznal **Celjskim** knežji

naslov, sklenili pa so tudi važno dedno pogodbo, po kateri so po smrti zadnjega **Celjana Ulrika II.** **Habsburžani** dobili skoraj vso **celjsko posest**.

Leta 1469. so se ponovili **Turški napadi** na **slovensko ozemlje**; leta 1471. so divjali v **novomeški okolici**, leta 1476. so drveli mimo **Novega mesta**, leta 1491. pa so divjali zopet v **novomeški okolici** ter so mnogo trpeli **Hmeljnik**, **Otočec**, **Št. Jernej**, **Mehovo** itd.⁴⁸ Pravtako so Turki oblegali **Novo mesto** leta 1492.; ker niso mogli zavzeti mesta, so divjali zopet v okolici.

Leta 1495. pa je cesar **Maksimiljan I.** sklenil s Turki mir ter so turški napadi skoraj za 30 let prenehali; ko pa je zavladal leta 1520. **Turkom sultan Soliman II.** so se napadi ponovili. Zato so ustanovili na **Kranjskem** leta 1522. službo **glasnikov** in **ogleduhov**, ki so javljali po deželi prihod **Turkov**. Ob prihodu **Turkov** v deželo so začeli zažigati grmade na **okoliških hribih** ter streljali v zrak. V **Novem mestu** so zažigali grmade poleg **kapiteljske cerkve**. Leta 1526. je deželni **vicedom**

Grad Otočec ob Krki.

Josip Lamberg izdal ukaz, da morajo biti vsi na trikratni strel in zaplamtene grmade pripravljeni na boj. **Zbirališče bojnikov** za **Dolenjsko** je bilo **Novo mesto**. Isto leto je poslal cesar **novomeškemu** proštu ukaz, da mora popisati vso **srebrnino**, **zlatnino** in druge **cerkvene dragocenosti** ter poslati spisak na **Dunaj**. Leta 1528. so Turki zopet oblegali **Novo mesto**, nato pa so odšli proti **Hmeljniku** in **Staremu gradu**, **Št. Jerneju**, **Turnu** in **Zumberku**. Po tem napadu so zaprosili cesarja **Ferdinanda I.**,⁴⁹ da bi dovolil ustanoviti **Vojaško Krajino**,⁵⁰ kar se jim je posrečilo sredi **XVI. stoletja**. Tako je **Novo mesto** postalo **središče Vojaške Krajine**,

⁴⁸ Dimitz, *Geschihte Krains*, I., str. 295, 296.

⁴⁹ 1526.—1564.

⁵⁰ Simon Rutar, *Slovenske dežele in ustanovitev Vojaške Krajine*, str. 199—240.

⁴⁶ dr. J. Gruden, *Zgodovina slovenskega naroda*, 3. zv., str. 327.

⁴⁷ Valvasor, *Die Ehre des Herzogtums Krain*, XV., str. 321—334.

zbirališče brambovcev in skladišče žita, streliva in vseh drugih vojnih potrebščin. Mesto si je opomoglo, trgovci so prihajali v mesto od vseh strani in prodajali svoje blago meščanom in vojakom. Leta 1533. je cesar sklenil s Turki mir, toda že leta 1547. so Turki zopet napadli Vojaško Krajino in to leto oblegali dvakrat Novo mesto. Mesto, ki so ga ves čas turških napadov utrjevali, je imelo odslej pred Turki mir; leta 1469. so se v Novem mestu naselili **franciškani**, ki so pribežali v Novo mesto od Treh far pri Metliki. Kostanjeviški opat Tilen je na željo cesarja Friderika III. in papeža Pavla II. ter na ukaz ferentinskega škofa Andreja,⁵¹ ki je bil generalni vikar oglejskega patriarha uvedel frančiškane v Novo mesto ter jim 7. januarja 1470. določil staro cerkvico sv. Lenarta,⁵² v kateri sta imela svoj sedež bratovščina sv. Lenarta in bratovščina sv. Petra. Frančiškani so si poleg cerkvice zgradil do leta 1472. samostan, za katerega je poklonila grofica

Paradeiser svoj vrt. Sprva se je tu naselilo samo 8 frančiškanov. Za zidanje samostana je poklonila denar Elizabeta Snopčan iz rodu Črnomeljских vitezov. Poleg vrta, ki jim ga je poklonila grofica Paradeiser so dokupili še tri vrtove in osem hiš poleg samostana in cerkve. Po dograditvi samostana je podarila na ukaz cesarja Friderika III. mestna gosposka zemljo za povečanje cerkve. Zgradili so prezbiterij v gotškem slogu; nadaljevanje zidanja cerkve so preprečili turški napadi, po prenehanju turških napadov pa so gotškemu prezbiteriju dozidali ladjo v renesančnem slogu. V cerkev so hodili ljudje skozi samostan, kajti vhod v cerkev so naredili skozi samostanski zid šele leta 1736.

⁵¹ Klun, Archiv für die Landesgeschichte des Herzogtums Krain, I. 29

⁵² ki se omenja v „Chronicon Rudolfswertensis“ „quandam capellam St. Leonhardi confessoris in oppido Rudolfswert“.

(Se bo nadaljevalo.)

Zadružni vestnik

Iz uprave

Nakupovalni termini za maj 1943

Dne	Ljubljanski člani po abecedi	Za člane s proge ne glede na abecedo	Dne	Ljubljanski člani po abecedi	Za člane s proge ne glede na abecedo
1. V.	A, B	Škofljica — Grosuplje vklj	8. V.	L, Z	Brezovica — Borovnica Vrhniska proga
3. V.	C, Č, D, E	Višnja g. — Mirna Peč Trebnje — Št. Janž	10. V.	M, N,	—
4. V.	F, G	Novo mesto loco Novo m. — Straža T.	11. V.	P	—
5. V.	H, I, J	Čušperk — Kočevje	12. V.	R, Ž	Verd — Rakek
6. V.	K	—	13. V.	S, T	D. M. v Polju Zalog
7. V.	K, O	Kandija — Metlika	14. V.	U, V, W	
			15. V.	—	Ježica

OBCNI ZBOR. — Člane obveščamo, da se bo vršil občni zbor naše zadruge dne 30. maja 1943/XXI.

Iz naših prodajalen

NABAVA KURIVA. — Nujno pozivamo vse člane in ostale železničarje, ki drv in premoga še niso naročili za dobo oktober 1942 - marec 1943, da se nujno zgloase v zadrugi v šiški. Rok je kratek, ker zapade vsa količina že 10. aprila t. l. Bodite previdni in naročite!

ČLANOM MESTA LJUBLJANE! — Skušali bomo oskrbeti v mesecu aprilu dovoz specerije na dom. Zato se poslužite te ugodnosti in naročite to pri združnih blagajnah.

BREZOVE METLE za pometanje dvorišč smo nabavil ter jih prodajamo v obeh trgovinah.

„SUHA ROBA“. — Ker je tudi pri nas posebno sedaj povpraševanje po suhi robi, lesenih žlic raznih vrst, škafov, košaric in raznega drugega blaga, smo v naših prodajalnah uvedli tudi to blago. Gospodinje naj se poslužujejo teh izdelkov, ker so lično izdelani in so izdelki našega malega človeka.

PRI OBDELAVI VRTOV boste prav gotovo rabili **umetni gnoj**, ki ga imamo še nekaj na zalogi. Je to mešanica za vse vrste rastlin. Naročite ga, dokler je še na zalogi.

ČEBULJEK. — Še nekaj ga je na zalogi, zato ga naročite, ker je že čas, da ga posadite. Prav tako imamo na zalogi tudi lep italijanski česen.

ČEBULO naročite, dobili smo novo in zdravo zalogo, ki je odlične kakovosti. Cena je pod maksimalno ceno. Saj čebule ne sme manjkati v nobenem gospodinjstvu, ker nadomešča druge zabele.

VAMPERLI. — Za veliko moč bomo imeli na razpolago grozdčije-vamperle, ki se lahko zamesijo tudi v krušno moko, ker bele ni.

MLEKO V PRAHU v pločevinastih posodah, tudi tega je še nekaj na razpolago.

SUHE GOBE — lepo sušene prodajamo, zavitek 10 dkg po L 15.—.

TOALETNO MILO „Planinka“, komad Lir 5'50, dobre kakovosti — naročite!

SARDELE očiščene, odprte v olju, dobite v naših trgovinah.

VRTNA SEMENA naročite takoj, ker je skrajni čas. Zavitek semen stane Lir 1'50.

RAZDELJEVANJE ŽIVIL V APRILU:

V mesecu aprilu se bodo dobile sledeče količine živil:

1. Na navadno živilsko nakaznico: 3'72 krušne ali 6'75 kg koruzne moke v določenem razmerju, dalje 80 dkg testenin in 1'20 kg riža, 0'50 kg sladkorja, 10 dkg masti, 20 dkg masla, 1 dcl olja, 10 dkg mila, 60 dkg soli in 20 dkg fižola na odrezek „A“.

2. Za ročne delavce na nakaznico „SD I“ mesečno 3'72 krušne ali 6'75 kg koruzne moke v sorazmerju.

3. Za težke delavce na nakaznico „SD I + II“ mesečno 6.19 kg krušne ali 11'25 kg koruzne moke v sorazmerju, dalje še 40 dkg riža in 20 dkg testenin.

4. Za najtežje delavce na nakaznico „SD I + II + III“ mesečno 8'67 kg krušne ali 15'75 kg koruzne moke v sorazmerju, dalje še 40 dkg riža in 20 dkg testenin.

5. Dodatek za otroke do 3 let mesečno še 90 dkg riža, 10 dkg testenin, 0'50 kg sladkorja ter 0'75 kg marmelade.

6. Dodatek za otroke od 3—9 let mesečno 0'50 kg marmelade.

7. Dodatek za mladino od 9—18 let mesečno 1'23 kg krušne ali 2'25 kg koruzne moke in 0'50 kg marmelade.

Fižol in marmelada se izdaja po odredbi samo na nakaznice ljubljanske občine.

8. Meso se bo izdajalo v aprilu na odrezke C, D, E in G na navadne živilske nakaznice tedensko pri mesarjih.

Vsem članom in njihovim rodbinam kakor tudi vsem našim čitateljem želimo, da bi praznovali Veliko noč kar najbolj mogoče zadovoljno.

UPRAVA

UREDNIŠTVO

„Zadrukar“ izhaja 1. vsakega meseca in stane celoletno 15.— L, posamezna številka 1'50 L. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. Z. L. P., Ljubljana, Cesta Soške divizije, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Bleiweisova cesta šte. 89. — Tiskali J. Blasnik nasled.,

Univerzitetna tiskarna in litografija d. d. v Ljubljani. — Odgovoren V. Jeršek.